

המעין

בתוכן:

- 2 **העורך** / **העורר** קץ הישועה!
'ועשו לי מקדש - ושכנתי בתוכם' - המתח שבין המשכן והמקדש, הרעוע והקבוע /
- 3 **הרב דוד ליבוב**
- 11 **הרב יהודה זולדן**
"מדלגין היינו" ... - הכינוס המלכותי בטבריה / **זאב ח' (ז'אבו) ארליך**; **יגאל אמיתי**
- 24 **הרב יצחק הוטנר זצ"ל** ושחרורו - מעשים ומשמעויות / **הרב אוריאל בנר**
חובת הקריאה לעולה לתורה בשמו / **ישראל בִּרְנָד**
- 48 **דברי חכמים וחידותם**: כ"ד דברים בלשון חז"ל שבאו בדרך מליצה / **הרב יוסף יונה**
- 61 **רעיון 'קרבת ההגאים'** בפירוש הרב הירש לתורה / **אליהו יעקבסון**
- 66 **רתיעה מאיסור ורווחה חברתית** /
- 80 **פרופ' אליקים כץ**; **פרופ' יעקב רוזנברג ז"ל**
- 91 **זריעת ירק מתחת לפרגולה** שגפן מודלית על גביה / **הרב דוד שטרן**

תגובות והערות

- על סקירת שו"ת 'בריתי שלום' בגיליון 'המעין' הקודם / **הרב אברהם וינשטיין**,
הרב יצחק דורלכר, **הרב עזריה אריאל**, **הרב יואל קטן**; בעניין השיעורים אם הם
מדרבנן או הלכה למשה מסיני / **הרב יעקב אפשטיין**; בעניין קניית קרקע בשבת
בארץ ישראל / **הרב דוד בריזל**; מקור חדש לדברי הרמב"ם הידועים בעניין כפייה
בגט והרצון הפנימי של כל יהודי / **הרב משה צוריאלי**; חמש תגובות על גיליון 234 /
- 97 **הרב חיים אשר ברמן**

על ספרים וסופריהם

- על הרב יהודה יודל רוזנברג זצ"ל וההגדה של פסח של המהר"ל / **הרב יהושע בן מאיר** 105
ממאפייני משנתו ההלכתית של הרב נחום אליעזר רבינוביץ זצ"ל / **יצחק שיזגל** 112
נתקבלו במערכת / **הרב יואל קטן** 116

מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים

בס"ד גיליון 236 • טבת תשפ"א [סא, ב]

המשתתפים בגיליון זה:

גאל אמיתי, ת"ד 16, יצהר 4483100. amitayster@gmail.com
הרב יעקב אפשטיין, שומריה 8533600. emuna54@netvision.net.il
הרב עזריה אריאל, הרב אריה בינה 21/4, ירושלים 9313312. azar@neto.net.il
זאב ח' (ז'אבו) ארליך, ט' באייר 1, עופרה 9062700. Zerlich7@gmail.com
הרב יהושע בן מאיר, הרב חיים ויטל 27, ירושלים 9547027. rybenmeir@gmail.com
הרב אוריאל בנר, חטיבת הנגב 1/1, שדרות 8705937. baneruri@gmail.com
הרב דוד ברזיל, רבי יהודה הנשיא 41, מודיעין עילית 7183204. 9298027@gmail.com
הרב חיים אשר ברמן, חזון איש 39, ירושלים 9742404. nadlan.romema123@gmail.com
ישראל בֶּרֶנְדִי, התמר 4, נריה 7193700. israel@fermentek.com
יצחק דורלכר. f0527900831@gmail.com
הרב אברהם וינשטיין, השישה עשר 39/15, ירושלים 9753438. avrahamwn@gmail.com
הרב יהודה זולדן, הגיתית 358, מעלה אדומים 9839031. zoldanye@gmail.com
הרב יוסף יונה, ארה"ב. 8323096@gmail.com
אליהו יעקבסון, ישיבת שעלבים 9978400. 585Eliya@gmail.com
פרופ' אליקים כץ, קנדה. elyokim.getzel@gmail.com
Eli Katz, 107 Ramblewood Lane, Thornhill, Ontario L4J6R2, Canada
הרב דוד ליבור, ישיבת שעלבים 9978400. dlebor7@gmail.com
הרב משה צוריאלי, בית הלל 13, בני ברק 5153302. geula252@gmail.com
הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, שעלבים 9978400. wso@shaalvim.co.il
ישראל רוזנברג, נחל שניר 46, מודיעין 7170979. yisrael.rosenberg@gmail.com
הרב דוד שטרן, ישיבת שעלבים 9978400. avidast@gmail.com
יצחק שיזגל, החצב 5א, בית שמש 9959037. yitzzy4@gmail.com

* * *

'המעין' - כתב עת היוצא לאור ע"י מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים

מסודו של 'מוסד יצחק ברויאר' שע"י פועלי אגודת ישראל

מייסד (תשי"ג) ועורך: פרופ' מרדכי ב"ר יצחק ברויאר
עורך אחראי (תשכ"ד-תשס"ב): ר' יונה עמנואל
תנצב"ה

המערכת: ד"ר שמעון בולג, ירושלים | הרב שמעון שלמה גולדשמידט, אלון שבות
הרב מיכאל ימר, שעלבים | הרב בועז מרדכי, נריה | פרופ' זהר עמר, נוה צוף
יהודה פרוידגר, ירושלים

העורך: הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, ישיבת שעלבים 9978400

טל': 08-9276664; פקס: 1538-9276664; דואר אלקטרוני: wso@shaalvim.co.il
למינויים, וכן למינויים אלקטרוניים ללא תשלום, נא לפנות למכון שלמה אומן

© כל הזכויות שמורות

'קרב קץ הישועה'!

לצערי הרב זהו הגיליון הרביעי של 'המעין' שיוצא לאור כאשר עם ישראל והעולם כולו עוד מתבוססים במגפה שנפלה עלינו לפתע פתאום בסוף החורף שעבר. אינסוף מילים כבר נכתבו על המשמעות הרוחניות של המגפה הזו, דברי כיבושין ודברי עידוד ודברי דאגה ודברי תקווה. מצד אחד מדובר בשיעור גדול בענווה לעולם כולו, שמצליח בקושי רב להתמודד עם מחולל מחלה כמעט בלתי נראה שמצליח להפיל חללים וממשלות וכלכלות ואחריתו מי ישרנו, ומצד שני ראוי להודות לה' שהמגפה הזאת מגיעה לעולם שבו בעזרת ה' המדע והטכנולוגיה והרפואה מפותחים יותר מאי-פעם, וכבר החיסונים בדרך, והמתים מעטים יחסית, והכל היה יכול ח"ו להיות הרבה יותר גרוע. עם רגשות סותרים אלו שוב עולים בליבנו דברי הרמב"ם בסוף הלכות מלכים 'כל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו', והדברים נכונים גם לגבי מגפת הקורונה, ונכונים עוד הרבה יותר בנושאים רבים אחרים שאנו שומעים ביחס אליהם בימינו יום את משק כנפי ההיסטוריה.

גיליון 'המעין' הזה עוסק בענייני משכן ומקדש ומלכות ישראל, בענייני הלכה ואגדה ופרשנות התורה ותולדות גדולי ישראל, ויש בו גם תגובות חשובות לדברים שהובאו בגיליונות הקודמים. שותפים בו תלמידי חכמים וחוקרים, אנשי תורה ובני תורה מכל הגוונים ומכל הגילים, ואשרינו שזכינו להיות במה ליבול פורה זה. אי אפשר שלא לציין גם את התנובה המבורכת בכמות ואיכות של הספרות התורנית בדורנו, שרק את חלקה הקטן אני הקטן זוכה לסקור, ולפעמים גם לבקר, על גבי גיליונות 'המעין' ובבמות אחרות.

הביטוי 'קרב קץ הישועה' מופיע בפיוט 'מעוז צור' בלשון ציווי, כבקשה לריבונו של עולם שהוא יעשה את שלו כאשר אנו משתדלים לעשות את שלנו. אך אפשר גם להבין אותו כתיאור מצב - קץ הישועה אכן מתקרב והולך, וכל האירועים הנפלאים והמיוחדים הקורים סביבנו מוכיחים זאת פעם אחר פעם. יהי רצון שנזכה ונחיה ונראה בעינינו את קץ הישועה במהרה בימינו בבריאות ובשמחה.

הק' יואל קטן